

דף ז ע"ב, אפשר להכריח את כל השכנים לשלם?

דף סיכום מס' 2 הברייתות של רשב"ג – סוף העמוד

חלק ראשון – שאלות סיכום

לפניכם כמה שאלות. בחלק מהמקומות עליכם לסמן אם המשפט המופיע בשאלה נכון או לא נכון, ובחלק עליכם להשלים את החסר:
(1) המשנה אומרת:

- כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר
- רשב"ג אומר: לא כל החצרות ראויות לבית שער
- כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח
- רשב"ג אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה

בגמרא מובאות שתי ברייתות החוזרות על דברי המשנה ומוסיפות עליה.

א. בכמה מקומות במשנה 'נכנסות' תוספות של הברייתא. סמנו x בנקודות שבהם הוכנסה תוספת כזאת.

ב. מה מוסיפה הברייתא?

ג. כיצד הייתם מגדירים את תפקיד התוספת שבברייתא? (נימוק, אוקימתא [העמדה], הרחבה)

(2) לפי דעת חכמים בברייתא, גם עיר שאינה סמוכה לספר זקוקה לחומה בגלל היזק ראייה.

נכון / לא נכון

(3) בגמרא הובאו שתי דעות על אופן גביית המיסים. לפי הלשון הראשונה, הספק היה אם גובים מיסים לפי _____ או לפי _____; וההכרעה היתה שגובים לפי _____.

(4) לפי הלשון השנייה בגמרא, הספק היה אם גובים מיסים לפי _____ או לפי _____; וההכרעה היתה שגובים רק / גם לפי קירוב בתים.

(5) א. רבי יהודה נשיאה סבור שחכמים **צריכים / לא צריכים** להשתתף בעלות בניית חומה.

ב. ריש לקיש סבור שחכמים **צריכים / לא צריכים** להשתתף בעלות בניית חומה.

ג. רבי יוחנן סבור שחכמים **צריכים / לא צריכים** להשתתף בעלות בניית חומה.

(6) ריש לקיש לומד קל וחומר: "ומה חול שמועט - מגין על הים, מעשיהם של צדיקים שהם מרובים - לא כל שכן שמגינים עליהם" – מה המסקנה ההלכתית שמסיק ריש לקיש מלימוד זה של קל וחומר?

חלק שני – שאלות לעיון

(7) בעיונים [עמ' 21] יש הצעה להשוות בין הסוגיה של פטור תלמידי חכמים מתשלום לבניית חומה לבין פטור תלמידי חכמים משרות צבאי. הרב ליכטנשטיין [שדבריו מובאים בעיונים שם] מתנגד

להשוואה. לדעתו, אי אפשר ללמוד מהסוגיה שלנו שבני ישיבות פטורים מגיוס לצבא. מה ההבדל המהותי בין פטור מתשלום עבור חומה לפטור משירות צבאי לדעתו? ומה דעתכם?

8) עקרון יסוד בדמוקרטיה הוא עקרון השוויון. לדעתכם, האם בשחרור בני ישיבות מגיוס לצבא יש פגיעה בעקרון השוויון? מדוע?

9) א. נסו למצוא דוגמאות נוספות בזמננו [אפשר להיעזר באינטרנט] לדיון ציבורי סביב פטור לאנשים מסוימים או לקבוצות מסוימות מחובות המוטלות על הכלל.

ב. לדעתכם, האם במקרה שבחרתם מוצדק לתת פטור או לא? נמקו

ג. האם במתן פטור במקרה שבחרתם יש פגיעה בשוויון? נמקו